

INUIT ATAQTIGIIT INATSIARTUNI

UPA2023/60
3. maj 2023
Mariane Paviasen

Naalakkersuisut Parisimi isumaqatigiisummi Kalaallit Nunaata nunap immikkoortuatut nangaassuteqarnerata atorunnaarsinneqarnissaanik danskit naalakkersuisuinut nalunaaruteqarnissamut aamma Naalagaaffiit Peqatigiit Silap Pissusianut Isumaqatigiissutaannut, UNFCCC-mut, nalunaaruteqarnissamut peqquneqarnissaat pillugu Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut.

(Nunalerinermut, Imminut Pilersornermut, Nukissiutinut Avatangiisinullu Naalakkersuisoq)

Oqaaseqaat:

Inuit ataqatigiit sinnerlugit Naalakkersuisut Parisimi isumaqatigiissutimut Nunatta nangaassuteqarnerata atorunnaarsinneqarnissaannut kissateqarnerat paasilluarlugu ima oqaaseqarfigissavarput.

Nunarsuarput ataasiinaavoq nunarsuarpullu ajornartorsiorpoq. Uagut inuit pilersitatsinnik inooriaatsinnik nutaaliaasumit peqquteqartumik nunarsutta imminut salissinnaasusaa malinnaasinnaajunnaarpoq.

Nunarsuarmiinerput inuttut ataasiakkaatut tamavitsinnut killeqarpoq, kingulissaqarpugut taakkunanngalu uagut maaniittugut massakut attartuinnarpugut. Nunarsuarmioqatigut kattullutik nunarsuatsinnik annaasiniarnissamik siunertaqartumik suleqatigiissitaliornikuupput silaannaap kissatsikkiartuinnarneranut akiuviniaqatigiillutik suleqatigiiffissaminnik nassaarsimallutik. Nunarput nunarsuarmioqatigiit suliniaqatigiiffianni nunat pingasut peqataaffiginngisaanni pingajuvoq, pingaaruteqartorujussuuvog nunarsuup annanniarnerani iluarsiiinaqatigiiffimmut ilanngunnissarput.

Nipit qaammammi kingullerni tusarsaasoq tassaavoq ilanngukkutta aningaasanik qanoq amerlatigisunik pissarsissaagut? Ila nunarsuatta inuuffiginiarnerata ajornarsigaluttuinnarnerani aningaasaq kisiat eqqarsaatigalugu suliniaqatigiiffinnut ilannguttassagutta iluarnaviannigilaq. Inuit Ataqatigiinni isumaqarpugut nunarsuup aseroriartorneranut aaqqiinniutinut sunulluunniit peqataasariaqartugut, inooriaatsitta eqqornerlunneqarenera ingammik nunatta avannarpasinnerusuani ilungersuatitsivoq, aalisartut piniartut ileqqutoqqat atorlugit piniariaatsiminnik aalisariaatsiminnillu ilungersunartumik inissisimasalerput aningaasarsiorsinnaasusaannut eqqunerluttumik. Kujataani savaatillit aamma silap pissusiata naatsorsoruminnaalluinnalernerannik eqqornerlugaasalerput

INUIT ATAQATIGIIT INATSIARTUNI

aasat ilaanni panernersuaqartalerput, ilaanili sialussuarternerit aqqusaagassaasalerput, aalisartortavut piniartortavullu imarluttarnerata akulikilligaluttuinnarneranik inuussutissarsumminnik ingerlatsisinnaanerat killeqalernikuuvoq, anorersuit, sialussuillu aseruatitserisarneri annertunerulersutut misinnarput. Iliuuseqartariaqarpugut.

Aap nunatsinni iliuuseqarluta maani inatsisartuni nukissiuutinik minguitsunik taasagaannik pilersitassanik akuersisarlutalu sanaartortitsisarpugut, mittarfissuit sanaartorneqarpugut, umiarsuit assartuutit, aalisariutillu nutarteriffigineqarpugut, kisianni taakku naammagiinnartariaqanngilagut, ilisimasallimmi misissuinerminni misissugarisimasaminnik saqqummiineranni oqaatigineqarpoq aatsitassarsiorfiit maanna arfinillit pīaanissamut akuersissummik peqartut aallartippata aniatitsinerput 40%-imik qaffassasoq, taakkuli aniatitsinermik annertuumik pilersitsinnginnissaat anguniarlugu suliniuteqartariaqarpugut, assersuutigalugu killavaat alannguanni aatsitassarsiorniartut Nukissiorfinnut isumaqatigiissuteqarsimasut paasivagut, taanna pitsaasuuvoq, inatsisiliornitsinni maanna piumasaqaatigisinnaanerparput aatsitassarsiorfiit co2-mik aniatitsivallaannginnissaat anguniarlugu nukissiuutinik minguitsunik atuinissaannut?

Siunnersuut uterfigalugu nunatta namminiileriartuinnarluni ingerlaarnerani soorunami aamma suliniaqatigiiffinnut nunarsuatsinnut iluaqutaasussanik suleqataanissarput pisariaqavippoq, ingammik nunarsuatsinni pitsaasunik anguniagaqarfiusuni suleqataanissarput pisariaqavippoq. Nunarsuarpummi ataasiinnaavoq, allamik taartissaqanngilaq aseroriartorpoq iluarsaasiniarlutalu suleqatigiinnermi oqariartuuteqartarlutalu iliuuseqaqataasariaqarnerput pingaaruteqartorujussuuvoq, allat suliarissavaammik eqqarsaannarluta suleqataanngikkutta kingunerluttorujussuussaaq, tamannalu kingulissatta akiligassarilertussaasavaat.

Siunnersuutip uumap qaqinnginnerani itisilerlugu qanoq isumaqarneranik inatsisartuni ilaasortat tamarmik aggersarneqarlutik saqqummiivigineqarnikuuvugut.

Soqutiginarporpassuarnik misissuisimanermik kinguneqartumik paasissutissiivigineqarpugut, oqaatigineqartullu maluginiagassat pingaarutillit uku eqqaasinnaavagut: aningaasat eqqarsaatigalugit peqataalerutta aningaasanik pissarsissanersugut apeqqutigineqartillugu akissut unaavoq, aningaasanik atorniartarfinni assersuutigalugu erngup nukissiutaanik sanaartornissaq siunertaralugu Parisimi isumaqatigiissummut ilanngukutta attartukkat erniakinnerulissasut oqaatigineqarpoq, tamannalu qulaajartariaqarpoq, nunatut namminiussuseqarluta co2-mik aniatitsinermi naatsorsuisartussanngorutta nammineq aalijangersinnaavarput

INUIT ATAQATIGIIT INATSISARTUNI

inuussutissarsiutit sorliit naatsorsuinermit ilanngunneqartannginnissaat assersuutigineqarluni Savalimmiormiut aalisarnermi inuussutissarsiuteqarneq naatsorsortassanagu aalijangiusimavaat. Iluaqutissartaasa ilaatut taaneqartoq tassaavoq naalakkersuisut cop-ini ataatsimeersuarnerni Parisimi isumaqatigiissimasut ataatsimiilerneranni matup silataannut pisinneqartarnerat ilaasortanngornikkut qaangerneqarsinnaasoq, ilaasortaannginnitta kinguneraa nunarsuarmioqatitta silap pissusiata allanngoriartornerata mingutitsinerup annikillisarneranik suleqatigiiffimmi oqaloqataasinnaannginnerput. Paasissutissat pingaarutillit sermersuup sukkasuumik aakkiartornerata kingunipilui, aalisarnermik piniarnermik savaateqarnermik inuussutissarsiuteqartut unammilligassaqarnerulerneranik oqariartuuteqarsinnaannginneq, nunap qeriuannartup nunatsinnut sunniutaasa suunerinik kingunerluutaanillu paasissutissiisinnaannginneq il.il.

Inuttussuserput aallaavigalugu nunatsinni inuup ataatsip ukiumut 10 tons co2 aniatittarparaa, pissutaasorlu tassaavoq nunani allani atortussanik, nerisassanik, nioqqutissanik nunatsinnut eqqussuinerujussuarput, qanormi taava Parisimi isumaqatigiissummut ilanngukkutta aniatitsinerujussuup akiorniarlugu nunatta imminut annerusumik pilersorsinnaalerneranik kinguneqassanerpa? Tassa tamakku Paris-imi isumaqatigiissuteqarsimasut akornannut apuuttariaqartutut isigisariiallit, suleqatigiissuteqarnikkullu piorsaanerit ingerlaavartut aallartinneqassappata nunarsuatta aseroriartuinnartup iluarsaartuuneqarniarneranut suleqatigiinnut minnerpaammik ilaasariaqarpugut.

Uagut kisitta maani nunami inuunngilagut, nunarsuarmioqatigiipaasuuvugut aamma kingulissagut eqqarsaatigalugit isumatusaartumik ingerlasariaqarpugut, aqqutissarlu una Parisimi isumaqatigiissummut peqatalluta suliniutinut assigiinngitsunut mingutitsinnginnerusunut ajornannginnerusumik, ilisimasaqarluarnerulerluta, suleqateqarnermik annertunerusumik pissarsiviusinnaasunut peqataalluta oqaloqataanissarput pisariaqavippoq. Taamaatorli oqaatigisat qulaanni taasat qulaajaavigeqqullugit eqqissimatitsinermit avatangiisinullu ataatsimiititaliamut ingerlateqqipparput qulajaasoqaqqullugu.

Qujanaq.